

Karta Nauczyciela. Komentarz

Przejdź do produktu na www.ksiegarnia.beck.pl

Komentarz do ustawy – Karta Nauczyciela

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela

(t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2215)

Mając na względzie doniosłą rolę oświaty i wychowania w Rzeczypospolitej Polskiej, pragnąc dać wyraz szczególnej randze społecznej zawodu nauczyciela zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami, otwierając niniejszą ustawą drogę do dalszych uregulowań prawnych systemu edukacji narodowej, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1. Postanowienia wstępne

Art. 1. [Zakres zastosowania]

1. Ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w:

- 1) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148, 1078, 1287, 1680, 1681 i 1818), z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1a, 1b oraz pkt 2 lit. a;
- 2) zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);
- 3) *(uchylony)*
- 4) publicznych kolegiach pracowników służb społecznych.

1a. *(uchylony)*

2. Ustawie podlegają również, w zakresie określonym ustawą:

- 1) nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w:
 - a) urzędach organów administracji rządowej,
 - b) kuratoriach oświaty,
 - c) specjalistycznej jednostce nadzoru,
 - d) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisjach egzaminacyjnych,
 - e) organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych;
- 1a) nauczyciele zatrudnieni w szkołach polskich, o których mowa w art. 4 pkt 29d ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz w publicz-

nych szkołach i zespołach szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej;

- 1b) nauczyciele zatrudnieni w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych oraz publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, oraz publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6 i ust. 7 pkt 2 i ust. 14 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 1c) *nauczyciele skierowani przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do pracy w szkołach działających na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, sporządzonej w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1994 r. (Dz.U. z 2005 r. poz. 10), zwanych dalej „szkołami europejskimi”;*
- 1d) *nauczyciele szkół za granicą;*
[art. 1 ust. 2 pkt 1c i 1d dodane przez art. 6 pkt 1 lit. b ustawy z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2018 r. poz. 2245; wchodzi w życie 1.1.2021 r.]
- 2) nauczyciele zatrudnieni w:
 - a) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz szkołach niepublicznych i niepublicznych szkołach artystycznych o uprawnieniach publicznych szkół artystycznych,
 - c) publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego;
- 3) nauczyciele urlopowani na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 263);
- 4) pracownicy zatrudnieni u pracodawców niewymienionych w ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1–3, pełniący funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kierowników praktycznej nauki zawodu, posiadający kwalifikacje określone dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli;
- 5) pracownicy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadający kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 2, 4, 8 PrOśw,
- art. 10, 27 NielU,
- art. 25, 31 ZwZawU,
- art. 91a, 91b KartaNauczU.

I. Definicja nauczyciela

1. Przepisów KartaNauczU, wbrew tytułowi aktu prawnego, nie stosuje się wyłącznie do nauczycieli, lecz również do wychowawców i innych pracowników pedagogicznych.

Komentowany przepis, w powiązaniu z art. 3 pkt 1 KartaNauczU i art. 5, 6 i 7 PrOśw, wprowadza jednocześnie legalną **definicję nauczyciela**, jako osoby zatrudnionej u pracodawcy wymienionego w art. 1 KartaNauczU, wykonującej funkcje pedagogiczne. W ślad za tym, żadna inna praca nie może być uznana za pracę nauczycielską. Potwierdza to SN – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w wyroku z 31.5.2006 r. (I UK 319/05, Legalis).

2. Na marginesie warto zauważyć, że PrSzkolWyżN wprowadza oczywiście instytucję nauczyciela akademickiego (art. 112 PrSzkolWyżN), celowo jednak konsekwentnie posługuje się określeniem „akademicki”, dla odróżnienia od nauczycieli szczebla innego niż wyższy.

3. Istotne zmiany, które wejdą w życie 1.1.2021 r., dotyczą objęcia przepisami KartaNauczU nauczycieli skierowanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do pracy w szkołach działających na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich oraz do nauczycieli szkół za granicą. Jest to zmiana o tyle istotna, że ww. szkoły nie funkcjonują w ramach polskiego systemu oświaty. Mimo to ustawodawca zdecydował, aby nauczycieli tam zatrudnionych objąć niektórymi przepisami pragmatyki zawodowej.

II. Zakres stosowania ustawy

4. Komentowany przepis pozostaje w ścisłym związku z art. 91b KartaNauczU. Wynika to z faktu, że przepisów KartaNauczU nie stosuje się w jednakowym zakresie do wszystkich nauczycieli. Czytając przepisy łącznie, należy stwierdzić, że art. 1 KartaNauczU określa krąg osób obejmowanych stosowaniem jej przepisów, natomiast art. 91b KartaNauczU – zakres stosowania przepisów KartaNauczU w stosunku do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych.

Ważne

Ustawodawca wprowadził dwa kryteria różnicowania sytuacji pracowników pedagogicznych. Po pierwsze, jest to wymiar etatu (zob. art. 91b ust. 1, ust. 2 pkt 3 i 4 KartaNauczU), po drugie, typ pracodawcy, u którego nauczyciel jest zatrudniony (art. 91b ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a KartaNauczU).

Artykuł 1 ust. 1 KartaNauczU wymienia rodzaje jednostek oświatowych, w których zatrudnienie powoduje, że KartaNauczU ma w całości zastosowanie do nauczyciela. Jednostkami tymi są:

- 1) publiczne przedszkola w tym: specjalne, integracyjne, z oddziałami specjalnymi lub integracyjnymi, a także inne formy wychowania przedszkolnego;
 - 2) publiczne szkoły:
 - a) podstawowe, w tym: specjalne, integracyjne, z oddziałami przedszkolnymi, integracyjnymi, specjalnymi, przysposabiającymi do pracy, dwujęzycznymi, sportowymi i mistrzostwa sportowego, sportowe i mistrzostwa sportowego,
 - b) ponadpodstawowe, w tym: specjalne, integracyjne, dwujęzyczne, z oddziałami integracyjnymi, specjalnymi, dwujęzycznymi, przygotowania wojskowego, sportowymi i mistrzostwa sportowego, sportowe, mistrzostwa sportowego, rolnicze, leśne, morskie, żeglugi śródlądowej oraz rybołówstwa,
 - c) artystyczne;
 - 3) publiczne placówki:
 - a) oświatowo-wychowawcze, w tym szkolne schroniska młodzieżowe, umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
 - b) kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych,
 - c) artystyczne – ogniska artystyczne umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych,
 - d) zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania;
 - 4) publiczne placówki doskonalenia nauczycieli działające na podstawie PrOśw;
 - 5) zakłady poprawcze oraz schroniska dla nieletnich działające na podstawie NielU;
 - 6) publiczne kolegia pracowników służb społecznych;
 - 7) biblioteki pedagogiczne;
 - 8) poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne udzielające dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
 - 9) młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17 PrOśw, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4 PrOśw, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
- z wyjątkiem:
- 1) szkół polskich, o których mowa w art. 4 pkt 29d PrOśw, oraz publicznych szkół i zespołów szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej;

- 2) publicznych placówek doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym (art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b PrOśw);
- 3) publicznych placówek doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych (art. 8 ust. 6 PrOśw);
- 4) publicznych placówek doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych (art. 8 ust. 7 pkt 2 PrOśw);
- 5) publicznej placówki doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym (art. 8 ust. 14 PrOśw);
- 6) publicznych przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 91b ust. 1 KartaNauczU tylko w przypadku, gdyby nauczyciel, o którym mowa w ust. 1 komentowanego artykułu, był zatrudniony w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć, nie stosuje się do niego przepisów art. 54 ust. 5, art. 72 i 86–90 KartaNauczU. W pozostałym zakresie KartaNauczU ma do takiego nauczyciela zastosowanie.

W sposób szczególny ustawodawca traktuje nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach, który w żadnej z tych szkół nie jest zatrudniony w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, łącznie jednak wymiar jego zajęć stanowi co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć dla danego stanowiska (art. 22 ust. 3 KartaNauczU). Do takiego nauczyciela nie ma zastosowania przepis art. 91b ust. 1 KartaNauczU – oznacza to, że jest on traktowany tak, jakby był zatrudniony w wymiarze co najmniej połowy obowiązkowego wymiaru zajęć (stosuje się do niego wszystkie przepisy KartaNauczU).

5. *De lege ferenda* warto zwrócić uwagę, że ustawodawca naruszył zasady poprawnej legislacji, ponieważ norma z art. 22 ust. 3 KartaNauczU powinna się znaleźć w art. 91b KartaNauczU jako przepisie określającym zakres normowania ustawy w zależności od wymiaru etatu i typu szkoły.

III. Stosowanie wybranych przepisów ustawy

6. Karta Nauczyciela reguluje również stosunki pracy innych nauczycieli (wymienionych w ust. 2 komentowanego przepisu), jednak jedynie w zakresie określonym w art. 91a i 91b KartaNauczU.

Przepisom KartaNauczU podlegają zatem:

- 1) nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne (niezależnie od wymiaru etatu), w:
 - a) urzędach organów administracji rządowej (MEN, Ministerstwie Sprawiedliwości, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwie Klimatu i Środowiska) i kuratoriach oświaty, w tym kuratorzy (art. 1 ust. 2 pkt 1 lit. a i b KartaNauczU) – przysługują im (niezależnie od wymiaru etatu) uprawnienia wynikające z art. 9a–9i, 51, 86, 88 i 90 KartaNauczU (art. 91a ust. 1 pkt 1 KartaNauczU),

- b) specjalistycznej jednostce nadzoru (Centrum Edukacji Artystycznej) i organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych (art. 1 ust. 2 pkt 1 lit. c i e KartaNauczU) – przysługują im (niezależnie od wymiaru etatu) uprawnienia wynikające z art. 9a–9i, 51, 63, 86, 88 i 90 (art. 91a ust. 1 pkt 2 KartaNauczU);
- 2) nauczyciele zatrudnieni w szkołach polskich, o których mowa w art. 4 pkt 29d PrOśw, oraz publicznych szkołach i zespołach szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1 ust. 2 pkt 1a KartaNauczU) – przysługują im (niezależnie od wymiaru etatu) uprawnienia wynikające z rozdziałów 2–4, art. 31, art. 42 ust. 1, 2 i 7a, art. 51, 63–67 oraz rozdziałów 8–11 (art. 91a ust. 4 KartaNauczU). W zakresie stażu istotny jest również art. 91a ust. 5 KartaNauczU, zgodnie z którym przez staż rozumie się okres zatrudnienia nauczyciela w szkołach polskich, o których mowa w art. 4 pkt 29d PrOśw, oraz publicznych szkołach i zespołach szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych, bez względu na wymiar zatrudnienia, rozpoczętego i realizowanego w trybie i na zasadach określonych w przepisach rozdziału 3a, z tym że w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 1 KartaNauczU, równoważny z odbywaniem stażu jest odpowiednio okres zatrudnienia na tym stanowisku. Nowelizacja przepisów art. 1 ust. 2 pkt 1a KartaNauczU, która weszła w życie 1.9.2019 r. (dokonana ustawą z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2018 r. poz. 2245) wprowadziła pojęcie „szkoły polskiej”. W ślad za zmianą przepisów PrOśw zmianie uległy też przepisy KartaNauczU. W miejsce dotychczas używanego pojęcia: „szkolne punkty konsultacyjne przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej”, PrOśw wprowadzono nową nazwę, jaką będą posługiwać się te placówki, tj. „szkoły polskie”. Zdaniem Ministerstwa Edukacji Narodowej, które jest projektodawcą nowelizacji, pozwoli to na oddanie faktycznej roli, jaką pełnią te jednostki w środowiskach polonijnych (zob. s. 4 uzasadnienia z 21.9.2018 r. do projektu ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, dostępne na stronie RCL: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12313102/katalog/12518281#12518281> – dostęp 27.9.2020 r.). Przepis dopuścił również tworzenie przy przedstawicielstwach dyplomatycznych itp. zespołów szkół, które będą pracodawcami dla nauczycieli tam zatrudnionych, zgodnie z art. 10 ust. 1 KartaNauczU. Definicja legalna szkoły polskiej zawarta jest w art. 4 pkt 29d PrOśw. Stosownie do art. 91a ust. 4 KartaNauczU, do nauczycieli zatrudnionych w szkołach polskich oraz publicznych szkołach i zespołach szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych mają zastosowanie przepisy rozdziałów 2–4, art. 31, art. 42 ust. 1, 2 i 7a, art. 51, 63–67 oraz rozdziałów 8–11 KartaNauczU;
- 3) nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisjach egzaminacyjnych, nauczyciele zatrudnieni w publicznych

- placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych oraz publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, oraz publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6 i 7 pkt 2 i ust. 14 PrOśw (art. 1 ust. 2 pkt 1 lit. d i pkt 1b KartaNauczU) – przysługują im (niezależnie od wymiaru etatu) uprawnienia wynikające z art. 9a–9i, 30 ust. 5, art. 32, 33, 47, 49 ust. 1 pkt 3, art. 51, 63, 86–88 i 90 (art. 91a ust. 2 KartaNauczU);
- 4) nauczyciele urlopowani na podstawie przepisów ZwZawU (art. 1 ust. 2 pkt 3 KartaNauczU). Przepis normuje sytuację działaczy związkowych, o których mowa w art. 25 ZwZawU (prawo do urlopu bezpłatnego przysługuje pracownikowi powołanemu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika). Nauczycielom tym przysługują (niezależnie od wymiaru etatu) uprawnienia wynikające z art. 9a–9i, 30, 31, 33, 49, 51, 73, 86–88 i 90 (art. 91a ust. 3 KartaNauczU). Przepis nie reguluje sytuacji osób, o których mowa w art. 31 ZwZawU (zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie organizacji związkowej), ponieważ nie jest to w żadnym przypadku urlop i KartaNauczU stosuje się do nich w pełnym zakresie, z nielicznymi odstępstwami, np. art. 9e ust. 3 KartaNauczU);
- 5) nauczyciele zatrudnieni w:
- a) publicznych przedszkolach i szkołach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. a KartaNauczU):
- bez względu na wymiar zatrudnienia – art. 6, 6a, 9, 11a, 26, 63 i 75–85z KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 1 KartaNauczU),
 - jeśli są zatrudnieni w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (dotyczy to również nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora) – art. 9a–9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, art. 70a ust. 4 i 7, art. 86, 88 i 90 oraz przepisy wydane na podstawie art. 70a ust. 9 (art. 91 ust. 2 pkt 3 KartaNauczU);
- b) przedszkolach niepublicznych (art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. b KartaNauczU):
- bez względu na wymiar zatrudnienia – art. 6, 6a, 9, 11a, 26, 63 i 75–85z KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 1 KartaNauczU),
 - jeśli są zatrudnieni w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (dotyczy to również nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora) – art. 9a–9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, art. 70a ust. 4 i 7 i art. 88 oraz przepisy wydane na podstawie art. 70a ust. 9 KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 4 KartaNauczU);
- c) publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego:
- bez względu na wymiar zatrudnienia – mają do nich zastosowanie przepisy art. 6, 6a, 9, 11a, 26, 63 i 75–85z KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 1 KartaNauczU),

- jeśli są zatrudnieni w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (dotyczy to również nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora)
 - art. 9a–9i, 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, 70a ust. 4 i 7 i art. 88 oraz przepisy wydane na podstawie art. 70a ust. 9 KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 4 KartaNauczU);
- d) niepublicznych placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz niepublicznych placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie PrOśw (art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. a i b KartaNauczU):
 - bez względu na wymiar zatrudnienia – art. 6, 6a, 9, 26, 63 i 75–85z KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 2 KartaNauczU),
 - jeśli są zatrudnieni w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (dotyczy to również nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora)
 - art. 9a–9i, 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, 70a ust. 4 i 7, art. 86, 88 i 90 oraz przepisy wydane na podstawie art. 70a ust. 9 KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 3 KartaNauczU);
- e) szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych:
 - bez względu na wymiar zatrudnienia – art. 6, 6a, 9, 11a, 26, 63 i 75–85z KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 1 KartaNauczU),
 - jeśli są zatrudnieni w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (dotyczy to również nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora)
 - art. 9a–9i, 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, 70a ust. 4 i 7, art. 86, 88 i 90 oraz przepisy wydane na podstawie art. 70a ust. 9 KartaNauczU (art. 91b ust. 2 pkt 3 KartaNauczU);
- 6) pracownicy zatrudnieni u pracodawców niewymienionych wyżej, pełniący funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kierowników praktycznej nauki zawodu, posiadający kwalifikacje określone dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli. Chodzi tu zatem o faktyczne wykonywanie określonej w ten sposób pracy, niezależnie od formy prowadzenia działalności przez pracodawcę. Do pracowników tych mają zastosowanie przepisy art. 6, 51, 63, 64 ust. 3, art. 86–88 i 90 KartaNauczU (art. 91b ust. 2a KartaNauczU);
- 7) pracownicy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadający kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy – mają do nich zastosowanie przepisy art. 6, 51, 63, 64 ust. 3, art. 86–88 i 90 KartaNauczU;
- 8) nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciele praktycznej nauki zawodu, zatrudnieni w publicznych szkołach prowadzących kształcenie zawodowe w rozumieniu art. 4 pkt 28a lit. a PrOśw (pięcioletnie technikum, trzyletnia branżowa szkoła I stopnia, dwuletnia branżowa szkoła II stopnia, szkoła policealna dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, prowadzące kształcenie w zawodach określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego) oraz publicznych placówkach

- i centrach, o których mowa w art. 2 pkt 4 PrOśw (placówki kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych), prowadzonych przez osoby fizyczne i osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, bez względu na wymiar zatrudnienia – mają zastosowanie przepisy art. 70c i 70d); do nauczycieli skierowanych do pracy w szkołach europejskich od 1.1.2021 r. będą miały zastosowanie przepisy art. 91b ust. 5 i 6 KartaNauczU oraz Konwencja o statucie Szkół Europejskich. Stosownie do art. 17 ust. 2a KartaNauczU nauczyciele skierowani przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do pracy w szkołach europejskich otrzymają urlop bezpłatny na czas skierowania. Na czas skierowania do pracy w szkołach europejskich stosunek pracy z nauczycielem nawiązywany jest na podstawie umowy o pracę w Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą;
- 9) nauczyciele szkół za granicą (definicja szkoły za granicą zawarta jest w art. 3 pkt 2a KartaNauczU, który wejdzie w życie 1.1.2021 r.) – będą miały do nich zastosowanie przepisy dodanego rozdziału 3b, którego postanowienia wchodzi w życie 1.1.2021 r. Pozwoli im to odbywać w uproszczonej formie awans zawodowy, do odbywania którego mają obecnie prawo wyłącznie nauczyciele zatrudnieni w szkołach, przedszkolach i placówkach funkcjonujących w ramach polskiego systemu oświaty.

IV. Uwagi końcowe

7. Zagadnienie zakresu regulacji KartaNauczU ma jeszcze jeden walor praktyczny. Przepisy prawa inne niż komentowany akt prawny przyznają określone uprawnienia nauczycielom (zob. zwłaszcza NauczŚwiadU). Z punktu widzenia treści tych aktów należy opowiedzieć się za jednolitym rozumieniem definicji nauczyciela i okres pracy w tym zawodzie odnosić do pracy w przedszkolach, szkołach, placówkach i innych ww. jednostkach.

Stosownie do art. 3 PracSamU jej przepisów nie stosuje się do pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego, jeśli ich status prawny określają odrębne przepisy. Nie ulega wątpliwości, że KartaNauczU jest takim przepisem odrębnym, regulującym prawa i obowiązki nauczycieli wynikające ze stosunku pracy. Biorąc pod uwagę powyższe, należy wyraźnie stwierdzić, że **nauczyciele nie są pracownikami samorządowymi i żaden przepis PracSamU nie ma do nich zastosowania.**

Art. 2. [Wyłączenie stosowania]

Przepisów ustawy nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy Policji i pożarnictwa:

- 1) zajmujących stanowiska nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wojskowych i prowadzonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz organy podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowane;

- 2) wyznaczonych do wykonywania zadań poza wojskiem oraz służbami podległymi lub nadzorowanymi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, na stanowiskach wymienionych w art. 1.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 91a, 91b KartaNauczU.

Przepis zawiera wyłączenie stosowania przepisów KartaNauczU do wymienionych w nim grup pracowników. Przepis ten koresponduje z art. 91a i 91b KartaNauczU. Zawiera jednak wyłączenie generalne, wskazujące, w stosunku do których pracowników, mimo że wykonują funkcje nauczycielskie, przepisów KartaNauczU nie stosuje się w ogóle. Tymczasem przepisy art. 91a i 91b KartaNauczU zawierają wyłączenia szczególne, definiując, które przepisy, do których nauczycieli mają (*ergo*, które nie mają) zastosowania.

Art. 3. [Definicje pojęć]

Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) nauczycielach bez bliższego określenia – rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1;
- 1a) *nauczycielach szkół za granicą – rozumie się przez to nauczycieli języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach prowadzonych przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą;*
[art. 3 pkt 1a dodany przez art. 6 pkt 2 lit. a ustawy z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; wchodzi w życie 1.1.2021 r.]
- 2) szkołach bez bliższego określenia – rozumie się przez to przedszkola, szkoły i placówki oraz inne jednostki organizacyjne wymienione w art. 1 ust. 1, a także odpowiednio ich zespoły;
- 2a) *szkołach za granicą – rozumie się przez to szkoły funkcjonujące w systemach oświaty innych państw oraz inne formy nauczania prowadzone przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą;*
[art. 3 pkt 2a dodany przez art. 6 pkt 2 lit. b ustawy z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; wchodzi w życie 1.1.2021 r.]
- 2b) szkołach artystycznych bez bliższego określenia – rozumie się przez to szkoły artystyczne i placówki artystyczne;
- 3) stażu – rozumie się przez to okres zatrudnienia nauczyciela w przedszkolach, szkołach i placówkach oraz innych jednostkach organizacyjnych, o których

mowa w art. 1 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, rozpoczętego i realizowanego w trybie i na zasadach określonych w przepisach rozdziału 3a, z tym że w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 1–3, równoważny z odbywaniem stażu jest odpowiednio okres zatrudnienia na tych stanowiskach lub czas urlopowania lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy;

3a) *stażu nauczyciela szkoły za granicą – rozumie się przez to okres prowadzenia przez nauczyciela szkoły za granicą zajęć w szkołach za granicą, bez względu na ich wymiar, rozpoczęty i realizowany na zasadach określonych w przepisach rozdziału 3b;*

[art. 3 pkt 3a dodany przez art. 6 pkt 2 lit. c ustawy z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; wchodzi w życie 1.1.2021 r.]

3b) *prowadzeniu zajęć w szkole za granicą – rozumie się przez to prowadzenie przez nauczyciela szkoły za granicą zajęć z języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą;*

[art. 3 pkt 3b dodany przez art. 6 pkt 2 lit. c ustawy z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; wchodzi w życie 1.1.2021 r.]

4) *związkach zawodowych – rozumie się przez to związek zawodowy, którego członkiem jest nauczyciel, a jeżeli nauczyciel nie jest członkiem żadnego związku, to związek zawodowy zrzeszający nauczycieli wskazany przez nauczyciela;*

5) *ustawie – Prawo oświatowe – rozumie się ustawę, o której mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1;*

6) *stopniu naukowym doktora – rozumie się przez to także stopień doktora sztuki;*

7) *szkoleniu branżowym – rozumie się przez to obowiązkową formę doskonalenia zawodowego nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe w rozumieniu art. 4 pkt 28a lit. a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz placówkach i centrach, o których mowa w art. 2 pkt 4 tej ustawy, mającą na celu doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do wykonywania pracy i realizowaną odpowiednio u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych, których działalność jest związana z nauczaniem zawodem.*

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 1, 9e i 9j KartaNauczU,
- art. 7 ZwZawU,
- art. 2, 5 PrOśw,
- art. 228 PWPrOśw.

1. Komentowany przepis wprowadza legalne definicje pojęć użytych w KartaNauczU. Niektóre z nich mają duże znaczenie, w związku z użyciem ich w innych przepisach, co daje im określone znaczenie normatywne.

2. Nauczycielem w rozumieniu KartaNauczU jest nauczyciel, wychowawca i inny pracownik pedagogiczny zatrudniony w przedszkolu, szkole i placówce wymienionej w art. 1 ust. 1. Bez znaczenia jest to, w jakim wymiarze taka osoba jest zatrudniona, ponieważ, jak wspomniano wyżej, w art. 1 ust. 1 wymienione są typy jednostek oświatowych, w których zatrudnieni nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni objęci są wszystkimi przepisami KartaNauczU, co do zasady, a jedynie w przypadku zatrudnienia w wymiarze mniejszym niż połowa obowiązkowego wymiaru zajęć poszczególnych przepisów KartaNauczU do nich się nie stosuje. Zgodnie z treścią przepisu, jeśli konkretny przepis KartaNauczU nie precyzuje, o jakiego nauczyciela w danym przypadku chodzi, należy przyjąć, że mowa jest o nauczycielach wymienionych w art. 1 ust. 1 KartaNauczU. Z tego wynika, że aby przepis uregulował sytuację nauczyciela, o którym mowa w art. 1 ust. 2 KartaNauczU, musi wyraźnie to wskazać, zaznaczając, o nauczyciela którego typu szkoły, placówki lub przedszkola chodzi. Nie zmienia to faktu, że użycie w komentowanym przepisie wyrażenia „bez bliższego określenia” oznacza, że nawet w stosunku do nauczyciela, o którym mowa w art. 1 ust. 1 KartaNauczU, można w konkretnym przypadku uregulować w stosunku do nauczyciela przedszkola i szkoły dane zagadnienie odmiennie niż w stosunku do nauczyciela placówki (por. art. 64 KartaNauczU).

3. Wchodzący w życie 1.1.2021 r. pkt 1a wprowadza definicję nauczyciela szkoły za granicą. Jest to, jak wspomniano wcześniej, nowe uregulowanie, nieznane wcześniej przepisom KartaNauczU, ponieważ obejmuje zakresem normowania nauczycieli zatrudnionych w szkołach, które nie funkcjonują w ramach polskiego systemu oświaty. Przez nauczyciela szkoły za granicą rozumie się nauczycieli języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych niż Rzeczpospolita Polska państw lub nauczanych w innych formach prowadzonych przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą. **Z zakresu normowania wykluczone są zatem organizacje prowadzące za granicą zajęcia w języku polskim zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej.**

Z treści wprowadzanego od 1.1.2021 r. przepisu wynika, że nauczycielem szkoły za granicą, w rozumieniu KartaNauczU, jest wyłącznie nauczyciel języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów, jeżeli ten przedmiot jest nauczany w języku polskim. Przepis nie obejmuje zatem osób uczących przedmiotów w innym języku niż język polski. Kolejnym warunkiem niezbędnym dla stosowania przedmiotowego przepisu jest nauczanie w ramach systemu oświaty innego państwa (w określonym przez ustawodawstwo danego kraju systemie oświaty) lub nauczanie w innej formie niż w ramach funkcjonującego w danym kraju systemu oświaty, jednak nauczanie to musi być prowadzone przez organizacje społeczne zarejestrowane w innym państwie. Należy zatem odwołać się do ustawodawstwa obowiązującego w danym państwie, aby stwierdzić, czy organizacja społeczna prowadząca nauczanie w języku polskim jest zgodnie z prawem w nim zarejestrowana.

4. W kolejnej definicji określa się szkołę jako szkołę, przedszkole i placówkę oraz inne jednostki wskazane w art. 1 ust. 1 KartaNauczU oraz zespoły tychże. Podobnie jak w przypadku definicji nauczyciela, także w tym przypadku przez szkołę rozumie się wszystkie ww. podmioty, jeśli w przepisie nie określono typu jednostki.

Przykład

Artykuł 73 ust. 1 KartaNauczU daje nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, prawo skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia. Mając na uwadze, że przepis nie określa bliżej, o jakie typy szkół chodzi, do 7-letniego okresu pracy należy wliczyć zatrudnienie w przedszkolu, szkole, placówce, o której mowa w art. 1 ust. 1 KartaNauczU, bądź ich zespole.

5. W ślad za dodaniem od 1.1.2021 r. pojęcia nauczyciela szkoły za granicą ustawodawca konsekwentnie wprowadza pojęcie szkoły za granicą. Jest to szkoła funkcjonująca w systemie oświaty innego państwa oraz inna forma nauczania prowadzona przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą. Szczegółowo kwestie te zostały omówione powyżej (nb. 3).

6. Punkt 2b wprowadził legalną definicję szkoły artystycznej. Jeśli pojęcie to użyte jest bez bliższego określenia, rozumie się przez to szkoły artystyczne i placówki artystyczne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26.5.2017 r. w sprawie typów szkół artystycznych publicznych i niepublicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1125 ze zm.) szkołami artystycznymi są:

- 1) ogólnokształcąca szkoła muzyczna I stopnia,
- 2) szkoła muzyczna I stopnia,
- 3) ogólnokształcąca szkoła muzyczna II stopnia,
- 4) szkoła muzyczna II stopnia,
- 5) liceum sztuk plastycznych,
- 6) ogólnokształcąca szkoła baletowa,
- 7) szkoła sztuki tańca,
- 8) szkoła sztuki cyrkowej,
- 9) policealna szkoła muzyczna,
- 10) policealna szkoła plastyczna.

Z kolei placówkami artystycznymi są, zgodnie z art. 2 pkt 5 PrOśw, ogniska artystyczne umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych.

7. Zdecydowanie większą doniosłość ma definicja stażu zawarta w komentowanym przepisie. Jest to okres zatrudnienia nauczyciela w przedszkolach, szkołach i placówkach oraz innych jednostkach organizacyjnych, o których mowa w art. 1 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 KartaNauczU w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, rozpoczętego i realizowanego w trybie i na zasadach określonych w przepisach rozdziału 3a. Z treści przepisu wynika, że okres ten ma być okresem zatrudnienia,

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl